

במה אשה פרק ששי שבת

סד.

עין משפט נר מצוה

נח א ב ג ד מו' פ"א
מלה' כלים הלכה י:ב

תורה אור השלם

1 וכל אשר יפלו עליו מהם במתים וטומא מכל בלי עין או בגד או עור או שק כל בלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יזקא וטמא עד הערב וקטור: ויקרא יא כב 2 וכל בגד וכל בלי עור וכל מעשה עוים וכל בלי עין תתקטא:

במדר לא כ

3 איש איש מנרע אחרון

בדבר או בן בקדושים

דבר עד אשר יתקדש

דבנע בכל עמא גפס או

איש אשר תצא מפניו

שכבת דמי: ויקרא כב ד

4 או איש יגע בכבד

שרץ אשר יטמא לו או

באדם אשר טמא לו לכל

טמאתו: ויקרא כב ה

5 וכל בגד וכל עור אשר

יתקדש עליו שכבת דמי וכל

במים וטמא עד הערב:

ויקרא כו ז

6 ונקרב את קרבן יי אש

אשר יקרא בלי קרב

אצבעה וצמיד טבעת עגיל

וכזבוב לכפר על גפשתו

לפני ה': במדר לא ג

7 ויקרא משה על פקודי

החיל שרי האלפים ושרי

המאות הבאים מצבא

המלכות: במדר לא ד

8 ויאמר אל משה עבדך

נצאו את ראש אנשי

המלכותה אשר בקרבנו ולא

במדר לא ט

מוסף תוספות

א. הא. תוספתא. מוס'

ה'א. ו. ולהישם בהם

שום דבר, מ'מ. מוס'

ה'א. ג. ואם יש לו בית

קבול כתיבתו טמא,

משמע דאם אין לו בית

קבול כתיבתו. מוס' ה'א. ט

א. אלמא א"ע שבת

קבול שלו עשוי וראוי

להניח בתוכו שום דבר לא

חשב בית קבול כיון

שאינו עשוי לכך, והבא

נמי ליקלוק וחבק אינו

עשוי ליתן בתוכו שום

דבר אלא לצורך הסוס

בלבד. מוס' ה'א. ט. אבל

לכח הקטע אינו עשוי אלא

להניח היגל בלבד. מוס'

ה'א. ט. מהשתא. מוס'

ה'א. ט. ל"ח שבכתב זרע

ממת והדר ילך מת

וכתיב. מוס' ה'א. ט. כיון

במיתו וכן בשרץ

לרבות דבר הבא מונב

הסוס ומונב הפר מלא

תרבה אף לש"ו, וכיון

שנתרבה בש"ו ממילא

למיתו וכן ומיעוטא

דחבילים נמי דאחי משק

למיומר שרץ ממת לענין

קלקל וחבק דהא איתקש

תרווייהו לש"ו. ומנ"ץ.

ט. בכל התורה כולה. מוס'

ה'א. ט.

רב נסים גאון

הניחא למאן [דאמר]

מופנה מצד א' למידן ואין

משיבין, אלא למאן דאמר

למידן ומשיבין מאי איכא

לימור. מהלכות בן ר' י

ישמאל ורובן, ועיקר דילה

במס' נדה בפרק המפלת [דף

כג] אמר רב היריה אמר

שמואל משום ר' כל גזירה

שהיא שאינה מופנה על עיקר

אין למידן ממה, מופנה

מצד אחד לר' ישמעאל למידן ואין משיבין. אמר להם משה לישראל שמא חזרתם לקלוקלכם הראשון. אמרו לו לא נפקד ממנו איש. במס' יבמות בפרק האב על יבמתו [דף טז] אמרו, ור' שמעון לא נפקד ממנו איש לעבירה. ולדבר זה נתכוונו בהם בתשובה זו.

מניין לרבות את הקיטע והחבק. ואם תאמר והא לא מיטלטל מלא וריקן ואי משום דאפשר לקפלה' אם אינו עשוי לכך לאו כלום הוא כדאמר לקמן [מס'] גבי קב הקיטע' דלע"ג דיש לו בית קיבול לראש שזקו אם אינו עשוי לקבל טהור' וי"ל דהני נמי לשם כל זורכן פ' עשין מתחלה' אך קשה דלעיל ה"ו צמח מדליקין [דף כו. ו] ואם מפיק דבר הבא מן העוים דמטמא בשלמים מלא בגד וקילקלי וחבק צאיין מן העוים ומפיק להן הכא מלא שק וע"כ דהמס מרבה לנוה' של עוים לג' על ג' ואילו שק עשויור גד' ואומר ר"י דתרי ג' עוים נוה' של עוים הוו והמס מיירי [בדקה] שעוים ממנה גדלים ששונים והלך איתרבו לשלמה זרע עולם כמו שאר גדלים והכא מיירי צנוה' גסה שממנה עושין קילקלי וחבק וצוללים ומשיחות ושק: שמע מינה אפנויי. הקשה ה"ר אליעזר ממין ימיון דליקטק שרץ ומת לשכנת זרע א"כ ג"ש דבגד ועור ל"ל אדכל מה שיהיה צמת ניתן צבצבת זרע וכל מה שיהיה צבצבת זרע ניתן צבצב וכן להפך" דהא ק"ל [דף כג] דבר הבא מן ההיסק חוזר ומלמד דהיק"ש [דף כג] מן הקדשים: מידרי ההורר מי יצאנו. וא"כ והא אפילו [דף כג] יפת מואל הומרה להס וי"ל דמכל מקום שייך זה איסור כדלמרינן [קדושין דף כג]. ומשקת זה ולא תצטרפה וצמוך

כלי כלי מהתם: מוסף אשק על הבגד שטמא משום אריג: אטו בגד לאו אריג הוא הכי קאמר מוסף שק על הבגד אף על פי שאינו אריג טמא למאי חזי אמר רבי יוחנן שכן עני קולע שלש נימין ותולה בצואר בתו [תנו רבנן] ישק אין לי אלא שק במניין לרבות את הקילקלי ואת החבק ת"ל או שק יכול שאני מרבה את החבילים ואת המשיחות ת"ל שק מה שק טווי ואריג אף כל טווי ואריג הרי הוא אומר במת² וכל כלי עור וכל מעשה עוים וגו' תתחטאו לרבות הקילקלי ואת החבק יכול שאני מרבה את החבילים ואת המשיחות ודיון הוא טימא בשרץ וטימא במת מה כשטימא בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף כשטימא במת לא טימא אלא טווי ואריג הן אם היקל בטמא שרץ שהיא קלה נקיל בטומאת המת שהיא חמורה תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ ונאמר בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ לא טימא אלא טווי ואריג אף בגד ועור האמור במת לא טימא אלא טווי ואריג ומה

בגד ועור האמור במת טמא כל מעשה עוים אף בגד ועור האמור בשרץ טמא כל מעשה עוים אין לי אלא דבר הבא מן העוים ימניין לרבות דבר הבא מונב הסוס ומונב הפרה תלמוד לומר או שק והא אפיקתיה לקילקלי וחבק הני מילי מקמי דליתיה ג"ש השתא דאיתי גזירה שוה אייתור ליה ואין לי אלא בשרץ בטומאת מת מניין ודיון הוא טימא במת וטימא בשרץ מה כשטימא בשרץ עשה דבר הבא מונב הסוס ומונב הפרה כמעשה עוים אף כשטימא במת עשה דבר הבא מונב הסוס ומונב הפרה כמעשה עוים הן אם הרבה בטומאת ערב שהיא מרובה נרבה בטומאת שבעה שהיא מועטת תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ ונאמר בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ עשה דבר הבא מונב הסוס ומונב הפרה כמעשה עוים אף בגד ועור האמור במת עשה דבר הבא מונב הסוס ומונב הפרה כמעשה עוים ומופנה דאי לאו מופנה מצד אחד למיפך מה לשרץ שכן מטמא כבעדשה [לאי אפנויי מופנה] מכדי שרץ איתקש לשכבת זרע דכתיב³ איש אשר תצא ממנו שכבת זרע וסמך ליה איש אשר יגע בכל שרץ וכתוב ביה בשכבת זרע⁵ וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע ועור דכתב רחמנא בשרץ למה לי שמע מינה לאפנויי ואכתי מופנה מצד אחד הוא הניחא למאן דאמר [מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין אלא למאן דאמר] למידין ומשיבין מאי איכא למימר דמת נמי אפנויי מופנה מכדי מת איתקש לשכבת זרע דכתיב³ ויהנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע וכתוב בשכבת זרע וכל בגד וכל עור בגד ועור דכתב רחמנא במת למה לי ש"מ לאפנויי: ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצערדה וצמיד טבעת עגיל וכזבוב א"ר אלעזר [עגיל זה דפוס של דיון כזבוב זה דפוס של בית הרחם אמר רב יוסף אי הכי היינו דמתרגמינן מחוך דבר המביא לידי גיהוך אמר ליה רבה מגופיה דקרא ש"מ כזבוב כאן מקום זימה: ויקצוף משה על פקודי החיל אמר רב נחמן אמר רבה בר אבובה אמר להן משה לישראל שמא חזרתם לקלוקלכם הראשון אמרו לו] לא נפקד ממנו איש אמר להן אם בן כפרה למה אמרו לו אם מידי עבירה יצאנו מידי ההורר לא יצאנו מיד ונקרב את קרבן ה' תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור כפרה מפני שזנו

למימר. הרי יש להשיב שכן טמא כמעשה עוים והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע: דפוס של דיון. שמונחות צו: גיחוך. לנינות: לקלוקלכם. של מעשה עוים לזנות את צנות מואז שמא כך עשיתם צמדן לכך אתם צריכין קרבן: לא נפקד. לא נחסר מדת יהודים:

מצד אחד לר' ישמעאל למידן ואין משיבין ורבנן למידן ומשיבין. אמר להם משה לישראל שמא חזרתם לקלוקלכם הראשון. אמרו לו לא נפקד ממנו איש. במס' יבמות בפרק האב על יבמתו [דף טז] אמרו, ור' שמעון לא נפקד ממנו איש לעבירה. ולדבר זה נתכוונו בהם בתשובה זו.

כלי כלי צטרכים כתיב כל כלי אשר יעשה מלאכה וגו'. ומגופיה דקרא דשרצים לא מצי יליף דאשר יעשה מלאכה לאו כלי תכשיט משמע: שק. הוא עשוי מנוה' של עוים שאף על פי שאינו אריג אלא קלע קטן עשה מנוה' של עוים טמא שדרכו צדק ותכשיט הוא וה"ק שהוא טמא משום אריג וא"ע שאינו אריג: קולע ג' נימין [כו. ג] חוטיין של מטוה של נוה' של עוים צנוה: וטולה צוואר צפו. וקליעתו זו היא אריגתו מאחר שהוא טווי כדלמרינן גבי מידי חילתמא צריש פירקין' דקרי לזו אריג. והא דקאמר א"ע שאינו אריג כלומר לאו אריג ממש: אין לי אלא שק. העשוי לנבש רועים: קילקלי. מסרך של כוס שקורין פייטר"ל: חבק. לנגיל"א של סרגא ואוכף ועושין אותה מנוה' של עוים טווי ואריג: יכול שאני מרבה התנלים והמשיחות. לצי"ל שעושין למדוד וקולעין מן הנוה' כמו שנתלשה ואינו טווי ולא דמי לקולע שלש נימין דלעיל דהמס טווי הוא וזו היא אריגתו: יכול שאני מרבה כו'. הואיל וכתיב כל: ודיון הוא. שלא נרבה ולא צריך קרא למעוטי: הן. תמיה הוא וכי דצריש כוונת: הם: אם היקל בטומאת שרץ שהיא קלה. כלומר אם היקל

מלמטמא חבילים ומה שישוה היקל לך צבצב בטומאתו קלה טומאת ערב: נקל גם איתנו צבצין אל זה צמת טומאתו חמורה טומאת ז': השתא דאסיא גזירה שוה. וכי היכי דיליף מת מסרך למעוטי חבילים ומשיחות יליף נמי שרץ ממת לכל מעשה עוים לרבות קילקלי וחבק: אין לי אלא שרץ. דלו שק התם כתיב: אם ריבה. לטמא דבר הבא מונב הסוס בטומאת ערב שהיא מרובה נרבה בטומאת שבעה שהיא מועטת הן צין דשרץ ונצילה ושכנת זרע מגע הזו ומגע טמא מת: נרבה אלו בטומאת ז' שכן מועטת היא. שאינה בכל המגעות אלא צמגת המת צלצד: מופנה. לרבי שמתא גזירה שוה זו מצ' תצוה דבגד ועור מופנין למדרש זה של ידו צריכין גזירה שוה ומאחר שמופנין ללמוד גזירה שוה ה"ל כמאן דכתיב דרשא צקרא צהדיא ואין משיבין עליה: דאי לאו מופנה. אמרינן לגופן צלו ולא ילפינן להא מילתא מינייהו: דאיכא למיפך כו'. וה"ה דמלי למימר הכי אגזירה שוה קמיתא ומינה אסקי לכולה צרייתא צרישא ופריך דהא דסליק מינה וצרייתא דמשיבין צהא מיתרעה נמי קמיתא: לאו צלמית: וכסיב ציה צבצבת זרע. דבגד ועור טמאים הם צו: מצד אחד הכתובין צבצבת אין מופנין: הניחא למ"ד כו'. פלוגתא דרבי ישמעאל ורבנן היא שמוסכת נדה צהמפלת [דף כג]: אלא למאן דאמר למידין. אם אין תשובה: ומשיבין. אם יש להשיב: מאי איכא

קילקלי. מלשון יון הוא. והוא עשוי בגד ומשיבין של עוים והוא קשה עשוי להצניעו תחת הפרה והבסותו. חבקים. כסור הכסאות. ת"ל [מיתב] או בגד או עור או שק אין לי אלא שק בלבד מנין לרבות הקילקלי וחבק ת"ל או שק. פי' מביבין להו מאו כלומר הוה ליה למימר שק, או דכתיב רחמנא למה לי, לרוביין קילקלי וחבק. יכול שאני מרבה את החבילים ומשיבין שטמא, ת"ל שק מה שק טווי ואריג אף כל טווי ואריג הרי הוא אומר במת כל מעשה עוים, יכול שאני מרבה חבילים ומשיבין, דין הוא טימא בשרץ טימא במת כו'. ורחינן ואם היקל בטומאת שרץ שהיא קלה, פי' בטומאת שרץ קלה היא שהיא טומאת ערב, אבל טומאת מת חמורה היא שהיא טומאת שבעה והיא נתרבה, ת"ל [או] בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ, ונאמר בגד ועור במת. פי' דין ג"ש, ב' פסוקים על פסוק וצריכין כחוב מילין שאינו צריכין לפסוק [ואין] ונתן מילין למידין, לא נכתבו אילו בתוך פסוקים אילו אלא לזון מהם ג"ש, לרזין כל דין שמונח באחד מהן שהיא גם השני כמותו. וזה שכתבו בענינו בגד ועור בשרץ בגד ועור במת. וצריכין להיות אילו בגד ועור מופנין בשני הפסוקים, שאם על הפסוק אחד יתירין כגון שלמדו טומאת בגד ועור בשרץ ומשכב זרע ונמצא זרע ועור האמור בשרץ מופנה, כגון זה למידין, ואם יש פירא משיבין ופיריכין. ואם הן אילו פסוקים ובת משיבין, וצריכין להיות אילו למידין במת פן השרץ שהיא טמאת במת דבר הפרה מונב הסוס מונב הפרה כשם שטמאת בשרץ ואין משיבין, וא"כ דאיכא דאיתא למפרך, ואם ריבה בטומאת שרץ שהיא מרובה, פי' טומאת שרץ [נוהגת] בשמונה שרצים, נרבה טומאת מת שהיא מועטת שאינה אלא במת בלבד. ואוקימנא כיון שהן מופנה משני צדדין, למידין ואין משיבין. אילו הברבים הלכה למשה מסיני להירדש בענין הזה מסורת בדי חכמים.

(א) מ"כ פ' שמיני (ב) דבשרץ
הוא עשוי (ג) צריכין וין
(ד) ומה כגו' (ה) [נתן מילין]
ימות ע: עד. נדה כגו'.
(ו) [מס' ללה] (ז) ויקרא יא
(ח) עליו. לו. (ט) וצמח מט:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מדי וכו'
אפי' ליקוח יפת מואל:

לעוי רש"י

פייטר"ל [פייטר"ל].
סמלון [הפנת-חזו].
צינגל"א. חבק. רצועה-כסון
לסוס וכו'.
לצי"ל [לינר"ל]. חוט
פשתן. חבל דק.

מוסף רש"י

חבק. לנגיל"א לאסור בו
קום [בעל] ג' וראה וכו'. נדה
(ח). מופנה מצד אחד.
גזירה שוה שאינה מופנה
מני נדרים אלא מצד אחד
למדרן. ממה שאין אלו
להשיב. אבל אם יש להשיב
משיבין [דקדק פ' קל"ג].

רבינו הגנאל

קילקלי. מלשון יון הוא. והוא עשוי בגד ומשיבין של עוים והוא קשה עשוי להצניעו תחת הפרה והבסותו. חבקים. כסור הכסאות. ת"ל [מיתב] או בגד או עור או שק אין לי אלא שק בלבד מנין לרבות הקילקלי וחבק ת"ל או שק. פי' מביבין להו מאו כלומר הוה ליה למימר שק, או דכתיב רחמנא למה לי, לרוביין קילקלי וחבק. יכול שאני מרבה את החבילים ומשיבין שטמא, ת"ל שק מה שק טווי ואריג אף כל טווי ואריג הרי הוא אומר במת כל מעשה עוים, יכול שאני מרבה חבילים ומשיבין, דין הוא טימא בשרץ טימא במת כו'. ורחינן ואם היקל בטומאת שרץ שהיא קלה, פי' בטומאת שרץ קלה היא שהיא טומאת ערב, אבל טומאת מת חמורה היא שהיא טומאת שבעה והיא נתרבה, ת"ל [או] בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ, ונאמר בגד ועור במת. פי' דין ג"ש, ב' פסוקים על פסוק וצריכין כחוב מילין שאינו צריכין לפסוק [ואין] ונתן מילין למידין, לא נכתבו אילו בתוך פסוקים אילו אלא לזון מהם ג"ש, לרזין כל דין שמונח באחד מהן שהיא גם השני כמותו. וזה שכתבו בענינו בגד ועור בשרץ בגד ועור במת. וצריכין להיות אילו בגד ועור מופנין בשני הפסוקים, שאם על הפסוק אחד יתירין כגון שלמדו טומאת בגד ועור בשרץ ומשכב זרע ונמצא זרע ועור האמור בשרץ מופנה, כגון זה למידין, ואם יש פירא משיבין ופיריכין. ואם הן אילו פסוקים ובת משיבין, וצריכין להיות אילו למידין במת פן השרץ שהיא טמאת במת דבר הפרה מונב הסוס מונב הפרה כשם שטמאת בשרץ ואין משיבין, וא"כ דאיכא דאיתא למפרך, ואם ריבה בטומאת שרץ שהיא מרובה, פי' טומאת שרץ [נוהגת] בשמונה שרצים, נרבה טומאת מת שהיא מועטת שאינה אלא במת בלבד. ואוקימנא כיון שהן מופנה משני צדדין, למידין ואין משיבין. אילו הברבים הלכה למשה מסיני להירדש בענין הזה מסורת בדי חכמים.